

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCI.

ABONAMENTUL:

Pe an cor. 5; pe jumătate an cor. 250.
Pentru România 15 lei pe an.

INSERTIUNILE:

să socotesc după tarifă, cu prețurile
cele mai moderate.

Abonamentele și inserțiunile să plătesc totdeauna înainte.

Pământurile bisericesti și școlare.

Fiecare biserică și școală din satele noastre, are pentru trebuințele sale și pentru susținerea preoților și învățătorilor săi, câte o cătătime oare-care de pământ, grădini, livezi și în cazul cel mai slab are un cimiteriu sau loc de înmormântare.

Pământurile folosite de biserică și școală să dau mai peste tot locul în arândă, iar cele folosite de preot sau învățător, clejiile sau sesiunile parohiale, le folosesc acestea așa precum ei află mai potrivite împrejurările locale ori le lucră ei direct în cele mai multe locuri, ori le dau în arândă sau în parte la poporenii singuratici.

Pământurile acestea au menirea de a îmbia puțința preotului și învățătorului să poarte economie pentru susținerea familiei sale, ca să nu fie silit a cumpăra cele de lipsă pentru traiu dela alții.

Dar' pământurile acestea au și scopul să dea prilej preotului și învățătorului în fiecare comună, ca ei să fie învățători pentru popor, nu numai în privința religiei ci și a economiei.

Ca oameni cu carte, ei cetesc din cărți și din gazete tot ce se petrece în lumea mare și pot ști mai ușor îmbunătățirile ce să fac în calea lucrării mai bune a pământului introducându-le și în economiile lor, de unde poporul văzând pilde bune, negreșit se va nizu a face și el așa.

Astfel, preotul și învățătorul, vor fi nu numai modele de religiozitate și moralitate, ci și persoane practice, cari lucră și fac ceea ce au făcut și alții mai iscusiți pe terenul economic, iar poporul văzând folosul lucrului lor se vor împretini mai cu înlesnire și cu câte o învățătură mai nouă cu care nu era datat până aci.

Avem pilde în privința aceasta la mulți preoți buni de ai noștri, cari având case parohiale cu grădini, au sădit pomi de tot felul, au pus legumi, viță de vie și le-a înfrumșetă cu tot felul de plante folositoare, cimiteriile le-au închis și regulat, iar pământurile sale dela biserică avându-le în folosință le-a lucrat însuși câștigându-și cele de trebuință pentru traiu și înmulțindu-și venitele prin creșterea de soiuri alese de vite și galțe.

E greșită părerea aceea că astăzi scumpindu-se toate nu s'ar mai renita a purta economie. Dacă s'au scumpit lucrurile s'a scumpit și prețul bucatelor și a celorlalte roduri de ale economiei. Și apoi tot e mai frumos să ai tu ca preot și învățătoriu toate produsele tale din economia ta, de cât să le cumperi dela alții, ca și funcționarii cari nu se pot ocupa cu economia.

E drept că purtarea economiei este prea obositoare dar' ținta preotului și învățătorului n'are să fie comoditatea și traiul liniștit, ci munca și lucrarea fără preget, ca și prin aceasta să fie model, o pildă înaintea poporului său. Păstorul bun își pune și viața pentru turma sa ca să nu se zică: că e un năimit.

De aceea nu putem în de ajuns recomanda, ca preotul și învățătorul să fie și econom bun, lucrându-și el însuși clejia și pământurile, ce le are în folosință dela biserică și dela școală, iar poporul în nisuița aceasta a lor să-i urmeze, și pentru pildele și sfaturile ce le primesc și văd, dela ei, să-i ajutoreze după putință cu zile de lucru și cu bunăvoință și ascultare.

Timpul e ban.

Benjamin Franklin un învățat din suta trecută, între multele povește ce le dedia oamenilor prin adunări și la alte ocațiuni, era și următoarea: »Muncește și vei avea.« De câte-ori nu văd eu — zicea el — mulțime de oameni dintre d-voastră, cari în zilele scumpe de vară șed prin cele birturi bând rachiu otrăvitor și petrecând *timpul în nelucrare.*

Dacă ar trăi acel învățat și în zilele noastre de bună seamă că ar găsi o *țeară mai* de leneși și nemulțumiți. Azi

deși timpul e relativ mai scump ca atunci fiindcă lupta pentru traiu s'a mai înăspriș și să înăsprește pe zi ce merge' totuși numărul acestora, cari caută a'și crea un viitor mai bun cu ajutorul clondirilor cârciumarilor — este destul de însemnat. O poziție materială mai bună își poate crea cineva nu prin bârfeli și stând la umbră ci prin muncă cinstită și neîntreruptă. Să ne închipuim că toate averile, toți banii, ar trece într'o noapte din mâinile bogătarilor la cei săraci la oamenii fără chiverniseală. Care ar fi urmarea? Urmarea după părerea mea ar fi aceasta: că cei bețivi prin beție în timpul cel mai scurt ar ajunge eară ca mai înainte cei cartofari (cârțieri) ar prăda toată averea în cărți, cei doritori de glorie și mărire pe un loc necumpătat și alte nechipuiri și astfel cei bogați de mai înainte cu timpul și-ar recăștiga earăși averile și banii, fiind-că cei săraci văzându-se odată în belșug *nu au știut cruța* și ar ajunge earăși ceea ce au fost. Și în acest fapt se vede înțelepciunea lui Dumnezeu. Ori cât s'ar sforța omenimea a arăta, că Cel ce a creat lumea aceasta nu a împărțit lucrurile tocmai egal între oameni, vor rămânea neputincioși în obținerea unor rezultate reale, căci Ziditorul când a creat pe om a zis: *întru sudoarea feții tale să ți agonisești pâinea de toate zilele* și astfel omul a trebuit să muncească muncă grea pentru ca să poată trăi, și în urma muncii lui a dat fiecăruia ce i-să cuvine după vrednicia lui, că unul are o soarte mai bună în viață, altul mai puțin bună, ear' altul o soarte rea, tristă, *aceea e o taină necuprinsă de mintea omenească*.

Este destul, că ori-ce popor ajuns astăzi pe o treaptă mai înaltă de bunăstare și avere, numai prin muncă, prin s'răduință și iscusință a putut ajunge. Cel ce știe într'buința timpul mai cu folos, acela va fi mai bogat.

Americanilor și Germanilor le este timpul mai scump, la ei oara, minuta și chiar și secunda li sunt împărțite. La ei nu trece nici o zi în urma căreia să nu aibă un oare-care folos real și acesta încă e un fapt, că noi Europeanii nu ne putem măsura puterile cu ei nici în privința economică, nici culturală. La ei nu este cunoscut proverbul modern, că: *»ce poți face azi lasă pe mâne,* care adeseori — fără socotință — se practică la noi.

Cel ce voiește a se îmbogăți *dintr'odată*, acela nici când nu'și va ajunge scopul fiindcă lucrând își perde pofta și răbdarea și pacienta de a mai lucra. Când cineva are o bucată de pământ de arat pe care ar fi trebuit să o are azi și din lenevire o lasă pe mâne,

când trebuie să o gate, el nu numai că a pierdut ziua de azi, dar a pierdut 2 zile, fiind-că a doua zi în care a arătat bucata aceea de pământ, ar fi putut lucra altceva earăși spre folosul lui.

Acum trăim în veacul luminii sau după cum îl numesc economiștii, *veacul electricității*, când toate merg cu zor și cel-ce știe mai bine întrebuița timpul acela e mai înțelept, căci acela lucrează cu spor la ridicarea stării lui.

Oare de ce funcționarul grăbește dimineața la oficiu, de ce economul harnic își pregătește plugul pornind la câmp înainte de a răsări soarele, de ce boltașul își deschide îngrijat prăvalia de dimineață? Toate acestea le săvârșesc ei fiind-că știu, că timpul acela pe care îl folosesc ei este împreunat cu câștig de bani și de aceea am zis în frunte, că timpul e ban. *N. II.*

Grădina pentru școală de pomi.

Cine vrea să-și planteze mai mari locuri și coaste cu pomi și pruni, e bine să-și facă din toamnă în grădina sa de acasă sau la câmp în loc închis, o școală de pomișori sau mai bine zis de sămânță de pomi.

Recerința este ca locul să fie la fața soarelui, mijlociu de bun, și să fie rigolat, adică întors pământul și săpat în afunzime de 40—70 cm. și după-ce l'am greblat îl sămănam. Sămânța o alegem dela pomii pădureți, cari sunt de vârstă mijlocie, din poame deplin coapte și o sămănam toamna în straturi făcute în lungime după plac iară în lățime de circa 120—130 cm.

Șirele de sămânță să fac nu în lungimea stratului ci crucis, să fie în afunzime de 6—8 cm. și în depărtare de 15—20 cm.

Sămânțele le așezăm pe fundul rândurilor în depărtare 4—6 cm. una de alta și le acoperim cu gunoiu putred amestecat cu praf de firez, apoi le tăvălim sau apăsăm cu piciorul și le udăm.

Sămânța de mere și de pere o putem pune amestecată și dacă ne teamă de șoareci mulți, o udăm cu ceva prav greu mirositor.

Vrășmașii cei mai mari a noilor plante ce răsar sunt paseri și porumbi de cari ne apărăm așa că acoperim stra-

turile cu crengi sau spăriem cu înpușcături pe oaspeții stricăcioși.

Mai departe e lucru de căpetenie a plivii și a răii unde vedem că sunt prea deși pomișorii.

Când sunt bine dezvoltati după 1—2 ani îi plantăm în școala de pomi.

Pomișorilor ajunși în stare de sădit li se reteză din rădăcini ca să rămână în lungime de 5—8 cm.

La sfârșitul anului e de dorit înainte de a-i sădi în școala de pomi să se așeze într'un strat separat retezându-i până aproape de pământ pentru a li se întări trupina. Aceasta să poate face numai cu pomișorii eșiți din sămințe moi, meri, peri, — nu însă și cu pomișorii a căror seminței este tare de ex pruni, perseci etc.

Școala de pomi. Răsădirea pomișorilor de 1—2 ani să face în școala de pomi după ce în decursul ernei s'au la începutul primăverii mai întâiu au fost sortați, rețezați, și altoiți.

Aceasta să face cu ușurință în casă caldă, aduși din stratul de unde au fost așezați mai nainte în acest scop.

Din celea de până aci rezultă că, grădina menită pentru școala de pomișori are să fie în privința pământului, climatei, locului și a împărțirii de așa întocmită, ca să corăspundă scopului de a crește în ea pomi buni roditori, aduși din școala de sămințe.

Dacă am dorit ca școala de sămințe să aibă o situație deschisă și un pământ bun, atunci aceasta să cere cu atât mai vârtos dela școala de pomi. Nu este deci folositor și bun, un pământ îngrășat cu gunoiu proaspet și nici un pământ umed, precum nici pământul prea gras și pufaios.

De altmintrea în școala de pomi am obicinuit a cultiva numai pomi cu trupină înaltă, pentru că și așa să află destui pomișori, cari pentru o scădere oarecare, ori pentru formatul coroanei, trebuie rețezați — rămânând mici, sau pitici, din care cauză, nici nu-i de lipsă să avem școală separată pentru pomii pitici.

(Va urma).

Istoria proprietății de pământ la românii dela noi.

(Urmare și fine).

Din pădurile incomplete mari în Crișana comitatul Bihor din 300.000 jugere este domeniul Beiușului, al Episcopiei Unite ce Orade, cu 189 000 pogoane pădure, în Banat e Comunitatea de avere dela Caransebeș, cu 253, mii jugere; familia Mocsonestilor cu vreo 30—40.000 jugere; iar dintre moșneni și devălmași, moșnenii români dela Hațeg și din Maramureș, posed cea mai mare parte din păduri. În comunele numite săsești, iarăși bogate în păduri de stejar și fag, noi românii formăm majoritatea populațiunii. Nu cred deci a greși Domnilor, dacă cutez a afirma că majoritatea pădurilor din Transilvania și în județele limitrofe cu ea, se află în stăpânirea poporului nostru de acolo, ca și majoritatea din proprietatea privată. Pădurile de brad, în majoritatea lor aproape exclusivă, sunt în mâni românești, și cât nu sunt exploatate încă pot să reprezinte la una sută de milioane coroane, care în timpurile acestea critice și de evoluțiuni de tot felul, vor contribui esențialmente la întărirea și progresul social, cultural și economic al poporului nostru de acolo.

După esențe, Bucovina are 75% rășinoase molid, Maramureșul are 43,11% rășinoase, Bistrița, Năsăudul 56,06% Mureș Turda 52,79%, Ciucul 89,17%, Triscaune 17,50% Barșovul 24,99%, Făgărașul 24,16%, Sibiiul 30,34%, Hunedoara 18,33%, Turda Arieș 31,30%, Caraș Severin are 224%, Arad lipsesc, Bihor 12,74%, Stejar mult au Târnava Mare 40%, Solnoc Dobâca 31,75%, Alba Julia 40,17%, Selaglu 57,15%, Satmar 60,76%, Cojocna 33,72%, Brașovul 13,20%, Făgărașul 5,63%, Sibiiu 20,42%, Hunedoara 19,43%, Comitatele ungurene au Caraș Severin 27, 27,42%, Timiș 80,26%, Torontal 54,98%, Arad 58,79%, Bihor 40,69%, Satmar 60,26%, însă cu tufă rîioasă și gârniță. Stejarul în Ciuc aproape lipsește cu totul 0,43% în Triscaune e 12,49%.

Din punct de vedere național economic, pădurile comunale și în devălmășie au devenit un factor important în desvoltarea poporului nostru de acolo, căci pe lângă lemnul de foc și de trebuință pentru uzul zilnic, cu lem-

nele de construcție gratuit or după un incendiu și la construcții noi, s'a putut ridica îndată altă clădire în locul celei vechi, și aspectul satelor s'a metamorfozat cu totul. La fiecare sat este cărămidărie și la multe, țiglerii particulare având lemnul ieftin. În pădurile comunale, pășunează după datele statistice din urmă în Transilvania 213 308 vite cornute, 34.597 cai, 70.426 porci și 315.184 oi, deosebit de cele din pășunile comunale, al căror număr este mai mult decât îndoit. De o speculă și venit însemnat, din punerea în exploatare a pădurilor seculare, încă nu putem vorbi căci sunt la început Boița, Sinca Veche — fondurile năsăudene, abia au început să taie din pădurile lor virgine neatinse de secure. Comuna Boița a pus deodată 500⁰ de lemn în tăiere — Șinca-veche odată pentru 116.000 de coroane. Comunele Seliște, Galiș și Tilișca au pus 1.057 jug. de brad în tăiere, evaluate la 69.840 cor. și au obținut la licitație 1,120.000 cor. Inșă comunele din sumele incasate ridică ocoale, biserici, primării și alte instituțiuni de cultură și și înfrumusețare a satului, fonduri școlare de binefacere, etc.

Episcopia Unită de Orade a vândut o parte din pădurile ei de stejar 40.000 jugere de tăiat în 40 ani cu peste 3 milioane coroane.

Ca regim și mod de administrare în Transilvania, toate pădurile sunt supuse regimului silvic. Din pădurile comunale, nu mai puțin decât 42 județe le-au trecut în administrația statului directă, cele comunale ca și cele particulare, pentru care ele plătesc o mică indemnizație guvernului.

Așa, după o informație recentă, comitatul Făgăraș, care posedă 107.985 păduri comunale, 2.966 bisericesti și 12.599 jug. păduri particulare, plătește în total la Stat 8.172 cor. 19 fileri. pentru silvicultori, și 34.000 coroane pentru paza lor. În schimb, sunt aplicați 4 silvicultori de Stat, în reședințele plășilor, 32 vighili calificați și 32 vighili ajutători. Apoi în centru, ca for mai înalt, este un serviciu silvic județean, sub un majestrusilvanal Forstmeister, iar peste 4 județe un inspektor silvic, la Brașov. Autoritatea supremă în cauzele silvice de tot soiul, o are

Ministrul de Agricultură. Înainte de a prezenta cauzele spre decizie definitivă Ministerului, ele se pertractează întâiu la județ, de către un senat al Comisiunii administrative a județului, (consiliului județean), compus din un președinte un vice-președinte și un votant, aleși de către județ, și inspectorul șilvic, ca referent, și numai după aceea se susțin la minister spre aprobare.

Interesant este și raportul serviciului silvic reg. ungar din Comitatul Sibiului, pe anul 1906, din care extragem următoarele date:

În acel an după evedeță ținută de stat asupra administrării de stat a pădurilor particulare erau:

99 păduri comunale ale comunelor rurale mari și mici, cu o suprafață de	215.941 jugere	
2 trupuri de păduri urbarile de	256,9	«
1 pădure orășenească (dela Sebeșul săsesc)	3 567,2	«
23 păduri ale bisericilor, școalelor și altor corporațiuni eclesiastice cu	3 017,9	«
2 păduri ale devălmașilor, foști grăniceri	8.673,4	«
Lazuri și ponoare sterile menite a să împăduri în sensul art. 19 de lege din 1898, aparținătoare la 10 comune	390	«
Idem aparținătoare privaților .	30	«
Total . . .	231 876,4	jug. catast.

Ele se află la 86 sate și formează 131 trupuri de pădure. În anul expirat s'a făcut pianul de exploatare la 5 proprietăți cu un areal silvic de 4.265,1 jugere și sunt a se mai face la 32 proprietari și 6 persoane morale cu o suprafață totală de 108.526 jugere. Dintre pădurile luate în administrația statului 30 de proprietari au planuri de exploatare aprobate în total și 10 numai în parte, aprobate de guvern cu o suprafață totală de 113.527,8 jugere. Pe la proprietarii cari nu au planuri economice și de exploatare încă aprobate de guvern s'a făcut estimățiuni complete pe 11 proprietăți și parțiale pe 7, cu o supra-

față de 6.875,4 jugere. Mai sunt de a se face estimări încă pe alte 18 complete și 11 parțiale cu o suprafață totală de 47.258,7 jugere.

S'a acrodat beneficiul la lemne pe 98 proprietăți cu o suprafață de 2.561,6 jugere, iar la 6 proprietăți cu o suprafață de 1.33,6 jugere a rămas delimitarea, la cererea proprietarilor lor însăși, din cauza depărtării și a imposibilității de a le extrage.

Dela 1898, data punerii în aplicare a art. 19 din 1898 s'au acordat tăieri extraordinare pe 68 proprietăți și 17.400 jugere, și pe alte 68 proprietăți s'a permis tăierea în număr anumit de tulpine.

Valorizarea lemnului pe metru cubic în anul expirat a fost — după estimări: lemnul de stejar de construcție 10—13 cor., lemnul de stejar de foc 1—1,5 cor., blanele de fag 0,4—1,5 cor., lemnul de fag nedespicat 0,5—0,6 cor., lemnul de brad și molift 4—5 cor. La licitație însă s'au obținut pentru lemnul de muncă de stejar 11—21,75 cor., lemnul de toc de stejar 2—2,5 cor., lemnul de fag 0,62—1,4 cor., lemnul de fag nedespicat 0,5—0,8, lemnul de molift 7—22 coroane.

După planurile de exploatare sistematică și aprobate de guvern erau de a să repopula artificial în anul 1906, 1840 jug. pe 84 proprietăți; s'au împădurit efectiv 1174 jug. pe 83 proprietăți — rămâne de a să împăduri ulterior 666 jug. În regiunea aceasta sunt înființate 2 pepiniere ale statului cu 2,8 jug. suprafață, și 109 pepiniere comunale, cu o suprafață de 39,5 jug. În ele să aflau în 1906 un contingent de 9656 mii de puiți de toate speciile; și din ele s'au plantat primăvara și toamna 5340 mii da puiți, mai rămâne un stoc disponibil de 4316 mii de puiți de câte un an. Din complexul total de păduri ce se află în administrația statului 80.322 jug., = 34,6% sunt scutite de pășunat, iar 8492 jug. = 3,6% sunt pășunate având de urmat o rotație deosebită.

Lucrările silvice și de estimări au fost conduse de 1 inspector silvic în Sibiu și 7 șefi de ocoale, 2 practicanți — iar paza lor era încredințată la 44 brigadieri și 125 pădurari.

Spesele de administrație să ridică anual la 10 bani (fileri) de jugerul cadastral, și cele de apărare la 31,2 bani — aceste în un singur județ românesc sășesc; (după ziarul Siebenbürgisch deutsches Tageblatt din Sibiu No 10.146 din 10 Maiu 1907).

Pădurile secuești din cele 4 comitate limitrote cu Moldova, Triscaune, Ciuc, Mureș—Turda și Odorheiu pădurile comunale cu o suprafață de 800.000 jugere plătesc la stat anual 90.000 coane spese de regie — și statul ungar administrează în total la 3½ milioane jugere păduri particulare, pentru care încasează dela privați cam la 750 000 coroane și pe el il costă circa 2 milioane

Vedem de aci că supunerea tuturor pădurilor unui regim regulat și luarea lor chiar în administrația statului nu este jignitoare pentru nimeni și o adevărată chezășie de siguranță și prosperitate pentru generațiunile viitoare și avuția națională. Pădurile devastate s'au regenerat și întinerit cu totul ca extensiune și valoare dela luarea lor în administrația statului. Inșă ar fi just și de dorit ca ele să fie conduse și administrate de silvicultori români capabili.

Silvicultorii români în serviciul statului sunt puțini de tot abia 8; forst meisteri români sunt mai mulți în Bosnia și Hertegovina. Munții noștri aur poartă.

Despre boalele lipicioase.

Dumnezeu când a creat pe om, i-a dăruit minte și pricepere pentru ca în primul rând să se poată stăpâni pe sine și după aceea vietățile de pe pământ. Mintea îi dictează omului cum să se apere de schimbările timpului, de animalele sălbatice primejdioase, de boale lipicioase și de alți inimici ce i-ar putea pricinui stricăciune în viață.

Omul ca să poată trăi are lipsă neapărată de hrană bună, lumină, aer, apă etc. Sănătatea vitelor atârână aproape de aceleași condițiuni ca și a omului. Un om care ar fi silit să se nutrească cu o hrană neîndestulitoare, să fie lipsit de aer curat, să nu aibă cu ce să apere în potriva schimbării timpului — trebuie să i-se zdruncine sănătatea *să cadă în boală.*

Un medic învățat zice despre boale în general: *»că e mai ușor a încunjuva boalele, decât a le vindeca«*. Boalele lipicioase se transmit la om tot așa de ușor ca și la un animal la altul. La animale să transmit însă mai cu înlesnire decât la oameni, fiind-că ele nu se știu apăra împotriva relelor. Apărarea lor este cu totul lăsată în grija omului în a cui stăpânire sunt.

Boalele la vite provin cam de obicei din negrije, din murdărie, din aerul nesănătos și infectat al grajdurilor în cari să țin vitele. Din praf și murdărie se nasc niște vermuț, cari în științele naturale se numesc *»parasifi«* iar știința medicală îi numește *microbi*. Microbii aceia intrând în corpul animalelor le pricinuește stricăciuni mai cu seamă la plumâni, ficat, rinichi ș. a. cari încetul cu încetul ruinează sănătatea animalului și mai curând sau mai târziu îl *nimicește cu desăvârșire*. Vita astfel îmbolnăvită să zice, că este *atăcată*. Boala aceasta să poate imprumuta dela un animal la altul așa; dacă animalul bolnav stă în apropierea unui altui animal sănătos, din *balele* ce le lasă cel bolnav, prin respirație și prin nutrețul ce li-se dă ca mâncare, se ia boala și asupra celui sănătos. O vită bolnavă de acest morb poate molipsi un grajd întreg de vite, dacă aceea nu e îndepărtată la timp dintre celelalte vite. O altă boală care să ivește mai cu samă la bivoli este *gușterul*. Bivolul cuprins de aceasta boală este *fără curaj nu mănâncă, grumazii i-se umflă, pe gură sloboade un fel de bale și zace mai mult*. Vita care suferă de aceasta boală poate molipsi și pe celelalte vite dacă se află de ex. prin ciurdă sau prin grajd unde mai sunt și alte vite. Fiind boala aceasta una din cele mai periculoase este bine ca vita bolnavă să fie ucisă pentru a feri pe celelalte de a se primejdi. Căii încă nu sunt feriți de boale. Morbul cel mai periculos al lor este *mucoarea cailor*, care dacă nu este observat la timp poate stirpi o hergelie întreagă de cai. Calul cuprins de acest morb arareori se mai poate mântui, dar' în cele mai multe cazuri, precum s'a putut vedea *se prăpădește*. De aceea antistiile comunale fac foarte bine, că îndată — după constatarea morbului din partea medicului veterinar — dau poruncă ca se *împuște* caii cari suferă de această boală, pentru a opri răspândirea boalei.

Pentru vindecarea acestor boale lipicioase, știința medicală este cu totul aproape neputincioasă, de aceea economul care voiește se aibă vite sănătoase trebuie să le provadă în primul loc cu o hrană bună, cu aer curat, așternutul premerit la timp și în sfârșit în grajd să fie curățenia ce se cuvine. În felul acesta economul va putea preîntâmpina multe boale, cari i-ar putea pricinui pagube însemnate.

N. Hamsea.

Relele urmări ale neadăpatului calului.

Veterinarul *Jacoulet*, povestește că un căpitan francez, era foarte îngrijit că caii trupei ce comanda, suferiau foarte des de mătrice. Consultându-l pe el, asupra acestui fapt, îl sfătui să facă o cercetare pe ascuns asupra felului cum să face adăpatul acelor cai de către soldați. Mare-i fu surprinderea când dovedi că unii dintre cai rămâneau neadăpați câte 48 de ceasuri. El luă măsuri pentru a li să da apă în mod îndestulitor și la timp, și colicele dispărură din escadron, ca prin minune.

Un alt caz, ca pildă de relele urmări ale neadăpatului, e următorul: Un cal suferind de o boală de gât, de angină, este introdus în infirmerie pentru a fi tratat. Aci adus, sub cuvânt ca boala lui să nu se întinză și la alți cai, să dă ordin de a a să adăpa dintr'o gălcată aparte, care să nu se mai întrebuințeze la alți cai. Pentru executarea cu stricteță a acestei măsuri, să dă încă poruncă că adăparea acelu cal să se facă în totdeauna în fața unui sergent, însărcinat de curând cu infirmeria. Adăpatul sârmanului cal, să făcu așa de regulat, în cât după opt zile, când fu scos lecuit de boala ce avusese, fiind condus la sghiabul de unde să adăpau caii ce'alalți, el bău cu atâta poftă și atât de mult, în cât muri de o indigestiune apoasă, prin încărcarea peste măsură a stomacului și mațelor cu apă!

Setea, scrie *Colin*, este o tortură mai dureroasă decât foamea. Să ne închipuim fiecare din noi durerea ce am avea, dacă mâncând nu am avea apă pentru a bea, dacă muncind din greu și mai ales pe timpurile călduroase,

nu ni-s'ar da apă pentru a ne răcori. Și omul să mai mângâie cu speranța că i-săș va da decutare, că va găsi în cutare loc, etc. Dobitocul tă legat la esle, să sbate, dar' nu poate spune pojarul ce-l arde.

Când etre la serviciu, când este gonit și nu i se dă apa trebuincioasă, este și mai grozav. Omul înfierbântat la muncă, la drum, dacă îi lipsește băutura, ori mănâncă o poamă, ori își mai lapadă o haină că să se răcorească; lucrurile acestea nu le poate face un cal ori un bou.

De multe ori, cine umblă din când în când pe-afară, vede boii sau caii dela căruțe cotind din propriul lor instinct, din mijlocul drumului, către o mică baltă, către un lac, către un puț, etc. și vizitiul trebuie să se silească din răspuțeri, să bată animalele pentru ca să urmeze drumul pe sòsea.

Dacă aceste animale ar fi mai des adăpate în calea lor, ele nu ar cărni către lacul unde știu că e apă; iar la popas nu ar bea prea mult în cât să se îmbolnăvească.

(„Albina”).

Irima Popescu,
Veterinar.

Cum să promovează
în timpul de față chestiunile economice?

— Meseriile și industria. —

Meseriile și industria sunt în timpul de față cea mai neînșelătoare măsură, cu care se cumpănește valoarea națiunilor. Fără ele atât agricultura, comerțul, cât și științele și artele sunt lipsite — cum am zice — de nutermânt, de aer, de lumină și căldură; fără ele nu poate fi vorbă de adevărată bunăstare materială, nici de civilizațiune și nici nu se pot câștiga și conserva libertățile publice. Lipsa meseriilor și industriei este prin urmare una din cauzele principale că noi Românii ne învârtim într'un cerc vițios și nu putem ajunge la rezultate mai îmbucurătoare nici în o direcțiune.

De fapt noi n'avem de loc *fabrici* în înțelesul modern al cuvântului. Puținele stabilimente industriale primitive, de

cari dispunem, nu le putem pune în categoria adevăratelor fabrici, cu instalațiuni bazate pe cele mai noue descoperiri ale științelor. Anume nu putem pune în această categorie *morile, puale* (de haine), *ferestrele* (joagărele), *teascurile de vin și oleu, șteampurile, cuploarele de var, fabricile de țigle și cărămizi* ș. a. puține, cari aproape toate sunt de sistem primitiv și astfel li-se face cea mai strașnică concurență din partea fabricelor similare, purtate de vapor și electricitate ale altor popoară din patrie.

Ca ram de industrie mai bine împământentit la noi, pus pe baze solide și cu instalațiuni moderne, putem numi *industria imprimeriei* care satisface în mare parte trebuințele noastre crescânde. În al doilea loc amintim *mașinile de treccat*, puse în serviciul agriculturii, cari nu lipsesc în mare parte a comunelor noastre românești.

Toate celelalte industrii ne lipsesc cu deșăvârșire. Anume ne lipsesc:

- a) *industria de fer și metale cu zeci de ramificațiuni;*
- b) *industria mașinilor și mijloacele de comunicațiune, industria electricității, industria instrumentelor muzicale, industria altor instrumente, a instrumentelor științifice și a rechizitelor de învățământ;*
- c) *industria de peatră, de pământ, de argilă, de asbest și de sticlă;*
- d) *industria de lemn, os etc.;*
- e) *industria de piele, de păr, de pene, de mușama și de gumielastic;*
- f) *industria torsului și țesutului;*
- g) *industria vestmintelor;*
- h) *industria de hârtie;*
- i) *industria articolelor de nutreământ;*
- k) *industria chimică;*
- l) *industria de edificat;*
- m) *industria multiplicativă, și de artă etc.*

De aici se vede că la noi e lipsă totală de fabrici românești și de o industrie proprie românească.

Sterilitatea aceasta este consecința multor cauze și mai ales a lipsei de *capital*, care este fără îndoială cel mai pu-

ternic mijloc de a spori munca și producțiunea, împreună cu consumațiunea și bunul traiu.

Pentru sporirea capitalului este neapărat trebuincios să uzăm de toate mijloacele potrivite acestui scop, anume:

a) vom pune *agricultura* pe baze mai sănătoase;

b) vom desvolta treptat *industria noastră de casă și industria agricolă*;

c) vom stărui să ținem poporul și pe mai departe în cea mai curată *vieață religioasă-morală*, ferindu-l din calea *luxului, risipei* ș. a.

Cu chipul acesta vom aduna capitaluri, ce e drept, mici, încât pentru singuratici, mari însă puse lângă olaltă pentru scopuri industriale.

*

Dacă *industria mare* sau de fabrică ne lipsește aproape cu totul, pe terenul *meseriilor* am făcut un modest început, crescând o seamă de meseriași cari, în lupta cu dificultăți multe și grele, din an în an ies la iveală afirmându-se. Pe an ce trece poporul nostru — cărturari și țărani — se convinge tot mai mult despre necesitatea promovării meseriilor și treptat trage dungă peste prejudițiile de odinioară referitor la îmbrățișarea meseriilor. *Pressa, diferitele asociațiuni, profețimea, învățătorimea și alți cărturari dela sate și orașe* au stărui și stăruie mereu pentru îmbrățișarea meseriilor.

»*Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român*« a dat impuls însemnat în scopul creării clasei meseriașilor. După vremuri ea a distribuit ajutoare de multe mii de floreni învățăceilor dela meserii; iar în adunările despărțemintelor și în foaia »*Transilvania*« a stărui și stăruie cu graiul și în scris pentru promovarea meseriilor.

Alătura de »*Asociațiune*« și-au câștigat mari merite în scopul promovării meseriilor: *Asociațiunile pentru sprijinirea învățăceilor dela meserii și sodalilor români* din: Brașov, Sibiu, Blaj, Orăștie, Cluj, Săliște, Arad, Bistrița, Alba-Iulia ș. a. din cari unele au așezat sute de tineri români la fel de fel de meserii, pe mulți iau ajutat cu bani, pe alții cu îmbrăcăminte și în alte moduri. Aceste asocia-

țiuni au avut o influință binefăcătoare asupra meseriașilor și sodalilor noștri, lucrând pentru dezvoltarea lor spiritală, pentru pregătirea lor pentru viața socială, pentru întărirea simțului de colegialitate și ajutorare reciprocă etc.

Nemuritori s'au făcut pentru classa meseriașilor și prin aceasta pentru toți Români din această țeară tericiții *Mihail Stroescu* și *Andronic* prin fundațiunile ce au lăsat pentru ajutorarea învățăceilor și calfelor de meserii.

Activitate roditoare a dezvoltat în interesul înaintării meseriilor dl protopresbiter *B. Baiulescu* din Brașov, prin studiul său: *Despre necesitatea promovării și protecționării meseriilor între Români* și prin foaia: »*Meseriașul român*«, primele lucrări mai sistematice la noi în această direcțiune.

Dar, deși pe terenul promovării meseriilor am făcut progres îmbucurător față de trecutul din cale afară mașter, suntem încă foarte departe de ținta cătră care stăruim, și la care neapărat trebuie să ajungem în viitorul apropiat; iar în asemănare cu popoarale conlocuitoare stăm pe treapta cea mai inferioară.

Disproporția numărului învățăceilor români dela meserii, a sodalilor și meseriașilor noștri față de numărul învățăceilor, al soldaților și meseriașilor de alte naționalități, — este isbitor de nefavorabilă pentru noi.

Dacă însă elementele, ce au pășit pe cariera meseriilor, ar fi măcar de o calitate bună, cu pregătiri îndestulitoare, și dacă ar avea ocazie să se cualifice în institute de specialitate. Din numărul total însă de aproape 500 diferite școale industriale din patrie, noi nu avem decât abia 2—3 pentru învățăceii de meserii. În lipsa acestor școale tinerimea noastră, pregătită mai numai în școalele elementare și o parte lipsită chiar și de această slabă pregătire și fără cunoștință de limbi, nu profită aproape nimica în școalele pe meserii ale altor naționalități. Cu chipul acesta tinerimea noastră română și în privința calitativă rău pregătită pentru vieță și nehartică de a trage deget cu meseriașii altor naționalități.

Dacă mai considerăm și împrejurarea că cei mai mulți tineri cari să aplică la meserii sunt din părinți săraci și că astfel chiar și când au isbutit să se cualifice mai bine pen-

tru chemarea lor, n'au ce să înceapă a lucra independent, — vedem că și pe terenul meseriilor avem de purtat o luptă foarte grea și că prin urmare și aici sunt multe de făcut și de îndreptat.

Învățământul industrial este privit pretutindeni drept peatra din capul unghiului a dezvoltării industriei. În urmare și la noi în țară acest învățământ a fost pus pe o bază solidă.

Învățământul industrial are de scop formarea de meseriași industriași și puteri artistice cu o dezvoltare mai înaltă. Iată ramificațiile învățământului în patrie:

1. Școale pentru elevii dela meserii;
2. Cursurile pentru cualificarea calfelor;
3. Școalele de meserii;
4. Școalele industriale de specialitate;
5. Școalele industriale superioare.

Afară de aceste: Cluj / Central University Library Cluj

6. Școalele industriale pentru femei;
7. Școalele industriale de desen;
8. Muzeele industriale;

9. *Învățământul pentru exercitarea mânei* (Slöyd), care cuprinde teren tot mai mult în toate statele civilizate.

Nu vom stăruî de astădată mai în detalii asupra diferitelor școale de industrie; spunem însă că aproape toate școalele de industrie mai înalte sunt ale statului, iar cele inferioare ale orașelor maghiare, germane, etc. Pe cât știm noi Români avem numai *doe școale* pentru elevii de meserii, una în *Blaj* și alta în *Săliște*.

Cursuri de industrie și de desen nu am aranjat până acum.

Instrucția tineretului nostru se face prin urmare în școalele altora.

În școalele industriale superioare nu se găsește nici urmă de tineri români.

Astfel suntem lipsiți cu totul de specialiști cu pregătiri mai bune, cari să ne stea într'ajutor la punerea unei baze sănătoase industriei noastre.

În lipsa școalelor industriale proprii și în vârtejul diferenței generale pentru formarea de industriași și specialiști, ar trebui totuși să se găsească mijloace potrivite cu al căror ajutor să ne smulgem din această situațiune nefavorabilă.

Cele mai de căpetenie mijloace spre atingerea scopului credem a fi următoarele:

1. *Inființarea școalelor pentru învățaceii de meserii* în toate centrele, unde avem un număr mai mare de învățacei și stăruința ca cât mai mulți tineri să îmbrățișeze meseriile.

2. *Stipendiarea* unui număr cât mai mare de tineri pentru a să cualifica în școalele și atelierele de industrie inferioare, în școalele de industrie superioare, în cursurile de desemn, în școalele de arte industriale, etc.

3. Stăruința ca *comunele noastre să dea ajutoare* la tineri cu pregătiri mai bune și cu inclinațiune deosebită pentru industrie ori cutare meserie.

Aceasta să o facă și *despărțămintele »Asociațiunii, băncile, etc.*

4. *Inființarea de fonduri și fundațiuni* pentru ajutoarea elevilor dela meserii, a calfelor și meseriașilor.

5. *Inființarea reuniunilor de sodali și meseriași* în toate centrele noastre.

6. Să sprijinim din toate puterile puținii noștri meseriași, *cumpărând marfa trebrincioasă dela ei.*

Din »Rev. Econ.«

Asociațiunea dela Bistrița.

În 21 și 22 Sept. n. s'a ținut la Bistrița o mare adunare culturală, asupra căreia au fost îndreptate privirile tuturor Românilor, anume: adunarea generală a asociațiunii noastre pentru cultura poporului român.

Spațiul nu ne permite să dăm raport mai detaliat despre serbările dela Bistrița, de aceea indicăm numai n liniamente generale decursul lor.

Vineri au avut loc intimpinarea și seara de cunoștință.

Sâmbătă s'a oficiat serviciu divin în ambele biserici române. La biserica gr. cat. a cântat corul de țărani sub conducerea inimosului dirigent Dr. Leonida Domide.

Să deschide apoi ședința primă a Asociațiunii în sala comitatului prin discursul magistral al v. presidentului A. Bârseanu. Discursul a fost des întrerupt de aplauze frenetice

Di Dr. Gavril Tripon salută prin un remarcabil discurs adunarea în numele daspărțământului Bistrița al »Asociațiunii« și în numele Românilor din Bistrița.

Di Dr. N. Vecerdeș salută adunarea în numele societății noastre de teatru.

Di Dr. St. C. Pop, deputat, salută adunarea în numele societății culturale aradane.

Să aleg comisiunile: a) pentru cenzurarea raportului general al comitetului central: G. Pop de Băsești, Dr. T. Mihali, Ger. Domide, Dr. N. Vecerdeș, și Dr. V. Onișor; b) pentru cenzurarea socoșilor: V. Poruțiu, Dr. Alexandru Vaida-Voievod și Gr. Pletos; c) pentru înscrierea de membrii noi: Dr. V. Paone, Eliseu Dan, Dr. Iulian Pop, M. Șirlincan și I. Păcurar; d) de candidare: G. Pop de Băsești, Gal Șagău, Dr. G. Tripon, Dr. St. C. Pop și Dr. N. Vecerdeș.

A urmat banchetul festiv. S'au rostit mai multe toaste, După amiază publicul a azistat la petrecerea populară unde s'au jucat: Călușorul și Bătuta, Romana etc.

Seara reprezentație teatrală dată de dl Z. Bârșan cu trupa sa. S'au reprezentat: »Instinctul«, »Cânela și pisica« și »Învier«. Di Z. Bârșan a declamat »Clăcașii« de Goga. Toate au avut mare succes.

A doua zi Duminică s'a ținut ședința a II.

Să citesc depeșile de felicitare.

Dr. V. Onișor face un frumos exposeu în legătură cu raportul general al comitetului central. Laudă activitatea zeloasă și cuminte a dlui Em. Ungurianu din Timișoara, dezvoltată în interesul țărănilor. Accentuiază că scopul adevărat al Asociației trebuie să fie educarea și luminarea poporului țăran.

Să votează mulțămită celor cari au dezvoltat activitate mai intensivă; să hotărăște ajutorarea în măsură mai mare

a școalelor populare; să decida ca comitetul central să studieze propunerea făcută la adunarea primă din partea despărțământului Beiuș și să ia și dispozițiile necesare în chestiune.

Să primesc și celelalte rapoarte.

Să înscriu: membri fondatori 5, pe viață 3, ordinari mai mulți încasându-să aproape 3000 coroane.

Comitetul vechi e reales. În 2 locuri vacante (ale d-lor Papiu și Diaconovich) să aleg secretarii Goga și Tăslăuanu.

Președintele închide adunarea.

După amiază d-nii Pletos și Goga au făcut conferințele anunțate. Dl Bălan își cetise conferința înainte de amiază.

Seara concert și bal. Orchestra militară a cântat și »Deșteaptă-te Române« și Imnul regal, producând însuflețire enormă.

A fost și expoziție de lucruri de mână femeiești.

(»Drapelul«).

Dela „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“

Intemeiată la 1867 de către nemuritorul protopărinte al meseriașilor noștri *Niculae Cristea* și condusă de el până la 1897, »Reuniunea sodalilor români din Sibiu« împlinște în anul de față al 40-lea an dela întemeiere. Dela anul 1897 până astăzi ea e condusă de actualul președinte dl *Victor Tordășainu*. Comitetul Reuniunii, pe cum se știe, hotărâre a luat să serbeze aceste date, destul de rare în viața noastră publică, în mod vrednic. Datul sărbătorilor s'a statorit pe zilele din 28 și 29 Septembrie n. c. În vederea acestor sărbători la Reuniune se desvoaltă o activitate febrilă.

Trupa diletanților urmează cu mult zel probele, pentru că piesa »Malițiosul« plină de veselie, se procure participanților momente de adevărată elevație sufletească. Între diletanți e și dl D. Axente și încă cu rolul principal cel care storsese admirațiunea noastră în »Vlăduțul mamei«. Dl Candid Popa, zelosul dirigent al corului, a instruit corul mixt, ajuns acum la aproape 70 persoane, dame și domni, în tot cursul verei și continuă a ține probe și acum aproape zilnice, aci cu voci singuratică, aci cu corul complet. Între piesele de concert se numără și »Răsunetul Ardealului«

cu partii de cor mixt și solo. Comitetul Reuniunii și comitetul aranjator al festivităților, în frunte cu viceprezidentul G. Poponea, e și el în deplină lucrare.

Membrii actuali ai Reuniunii (domni și dame) din acest prilej vor primi câte o frumoasă distincție jubilară, iar cei bine meritați prin fapăturile lor pentru înflorirea Reuniunii, vor primi câte o diplomă jubilară. Apel s'a făcut cătră toate Reuniunile noastre de meseriași să ia parte prin reprezentanți la sărbările Reuniunii sibiene, acest rezultat al muncii desinteresate. În proiect e, pe lângă reprezentația teatrală și pe lângă concertul festiv, asistarea corporativă la serviciul divin din biserica catedrală, unde cântările liturgice le va executa corul bisericesc al Reuniunii; prezentarea corporativă la I. P. S. Sa domnul arhiepiscop și metropolit Ioan Mețianu, preabunul patron al Reuniunii, depunerea câte a unei căroane pe mormântul nemuritorului întemeietor al Reuniunii, de pie memorie Nic. Cristea și pe al marelui fondator Dem. Andronic; o întrunire sărbătorească în Reuniune un banchet festiv și o petrecere cu joc după concert în sala mare dela »Gesellschaftshaus«.

Povestea unui om leneș.

Ci că era odată într'un sat un om grozav de leneș; de leneș ce era, nici îmbucătura din gură nu și-o mesteca. Și satul văzând că acest om nu să dă la muncă nici în ruptul capului, hotări să'l spânzure pentru a nu mai da pildă de lenevire și altora. Și așa să aleg vre-o doi oameni dinsat și să duc la casa leneșului, îl umflă pe sus, îl pun într'un car cu boi, ca pe un butuc nesimțitor, și hai cu dânsul la un loc de spânzurătoare.

Așa era pe vremea aceea.

Pe drum să întâlnesc ei cu o trăsură în care era o cucoană. Cucoana văzând în carul cel cu boi un om, care sămăna a fi bolnav, întreabă cu milă pe cei doi țărani, zicând:

— Oameni buni! se vede că omul cel din car e bolnav, sărmanul, și-l duceți la vr'o doftoroaie unde-va să se caute.

-- Ba nu, cucoană, răspunse unul dintre țărani; să ierte-cinstita fața dumneavoastră, dar' aista e un leneș, care nu credem, să fi mai având păreche în lume; și'l ducem la spânzurătoare ca să curățăm satul de un trândav.

— Alei oameni buni, zise cucoana, înfiorându-se; păcat, sărmanul, să moară ca un câne fără de lege! mai bine duceți-l la moșie

la mine; iacătă, curtea pe costișa ceea. Eu am acolo un hambar, plin cu posmagi; ia așa pentru înprejurări grele, Doamne fereștel — A mânca la posmagi, și a trăi și el pe lângă casa mea; că doar știu că nu m'a mai pierde Dumnezeu pentru o bucățică de pâne. Dă, suntem datori a ne ajuta unii pe alții.

— I-auzi, măi leneșule, ce spune cucoana; că te-a pune la coteț într'un hambar cu posmagi, zise unul dintre săteni. Iacă peste ce noroc ai dat, bată-te întunericul să te bată, uriciunea oamenilor! Sai degrabă din car și mulțumește cucoanei că te-a scăpat dela moarte, și-ai dat peste belșug, luândute sub aripa dumisale. Noi gândeam să-ți dăm sapon și frânghie. Iar cucoana, cu bunătatea dumisale, îți dă adăpost și posmagi; să tot trăiești, să nu mai mori. Să-și puie cine-va obrazul pentru unul ca tine și să te hrănească ca pe un trântor, mare minune-i și asta! dar' tot de noroc să se plângă cine-va. Bine a mai zis, cine a zis că, boii ară și caii mănâncă. Hai, dă răspuns cucoanei, or așa, or așa, că n'are vreme de stat la vorbă cu noi.

— Dar' mueți-s posmagii, zise atunci leneșul cu jumătate de gură, fără să se cărnească din loc.

— Ce-a zis, întreabă cucoana pe săteni?

— Ce să zică, milostivă cucoană, răspunde unul, ia întreabă că mueți-s posmagii?

— Vai de mine și de mine, zise cucoana cu mirare; încă asta n'am auzit! Da el nu poate să și-i moaie?

— Auzi, măi leneșule: te prinzi să moi posmagii singur, ori ba?

— Ba, răspunse leneșul. Trageți mai bine tot înainte; ce mai atâta grijă pentru astă pustie de gură!

Atunci unul dintre săteni zise cucoanei:

— Bunătatea dumnevoastră, milostivă cucoană, dar' degeaba mai voiți a strica orzul pe găște. Vedeti bine, că nu-l ducem noi, la spânzurătoare numai așa de flori de cuc, să-i luăm năravul. Cum chitiți? Un sat întreg n'ar fi pus oare mână dela mână, ca să poată face dintr'însul ceva? Dar' ai pe cine ajuta? Doar lene-a împărăteasă mare, ce-ți bați capul!

Cucoana atunci cu toată buna-voința ce cvea se lehametește și de bine-facere și de tot zicând:

— Oameni buni, faceți dar' cum v'a lumina Dumnezeu!

Iar sătenii duc pe leneș la locul cuvenit, și-i fac felul. Și iacă așa a scăpat și leneșul acela de săteni și sătenii aceia de dânsul.

Mai poftescă de-acum și alți leneș în satul acela, dacă le dă mâna și-i ține cureaua.

I. Creangă.

Știri de tot felul.

Mai. Sa Regele Carol, al României a sosit Joi în Viena. La gară a fost primit de ministrul plenipotențiat la Viena, Lahovary. Regele nostru i a făcut vizită, care a durat o oră întregă. După aceasta. Regele Carol a primit în audiență pe ministrul de externe baronul Aehrenthal.

Foc. Vineri în 26 n. l. c. pe la orele 1 d. a s'a iscat un mare foc în comuna vecină Romos. Au ar 3 case și 14 șuri cu tot ce era în jurul lor. Recuisele de stâns au fost duse dela Orăștie și a mers și miliție. Focul a fost greu de localizat fiind apă foarte puțină în comună.

Dar frumos. Dl deputat din camera ungară Dr. *Nicolae Șerban* a făcut din privilegiul cununii sale cu văduva *Maria Foica* în loc de anunțuri etc. următoarele dăruiri: 1. 400 cor. ca fond pentru a se înființa o masă a studenților români din Făgăraș. 2. 100 cor. pentru masa studenților români din Brașov. 3. 100 cor. pentru masa studenților din Blaj. 4. 100 cor. pentru masa studenților din Brad. 5. 100 cor. pentru internatul ortodox român din Beiuș. Dzeu să-i răplătească aceste frumoase dăruiri și în sinul inteligenței noastre să se ivească câți mai mulți cari să urmeze cu asemenea fapte. (» T. R*.)

Regularea Murășului. Pentru regularea Murășului guvernul dădea 17,000 cor. pe an, însă suma aceasta era prea mică. La rugarea comunei Apátfalva ministrul a făgăduit acum 100 mii cor. așa că nu preste mult Mnrășul în partea din jos va fi navigabil

Cumpărarna unei moșii. Locuitorii orașului Kecskemét, în urma culturii raționale de poame și legume propășesc materialmente, așa că sunt pe calea a deveni cei mai bine situați gospodari din Ungaria.

Consiliul orașenesc în ultima adunare generală extraordinară, a hotărât să cumpere pe seama orașului, moșiile din comunele învecinate Kopár și Szenlőrincz, proprietatea prințului de Coburg.

Pentru întregă proprietate orașul Kecskemét va plăti suma de 4,700.000 coroane.

Dela congresul pressei. Congresul internațional al pressei a luat act de moțiunea exprimând desideratul ca toate societățile de presă și toate ziarele să stăruiasă pe lângă parlamentele țărilor respective, să voteze un proiect de lege tinzând la combaterea cu energie a duelului, și la apărarea onoarei ofensate, printr'un tribunal de arbitrag de onoare. Congresul a votat apoi o moțiune tinzând la studierea mijloacelor, cari ar permite ca și gazetarii să se bucure de repausul hebdomadar.

Mișcare contra armatei în Franția. Poliția din Paris a confiscat o broșură antimilitară, care era să fie răspândită printre cetățenii tineri, obligați la armată. Broșura tipărită pe hirtie roșie conține între altele și următoarea frază: »Mai bine să omori un general francez, decât un străin de rând din altă țeară«.

Rectificare. În articolul: Recolta din țara Bârsii din numărul trecut al acestei reviste s'a strecurat o greșală, care știrbește înțelesul pasagiului din urmă. — Anume, în loc de cuvântul »numărul« delă finea articolului este a să ceti »umărul«.

„**Reforma**“, Revistă Politică, Economică, Ilustrată, apare în fie care Duminecă. Prim-Redactor: George Vasiliu Editor-Proprietar: V. Constantinescu Florini. Redacția și Administrația: București, str. Primăverei, 23. Abonamentul în țară un an 20 lei, jum. an 12 lei. În străin. un an 30 lei, jum. an 16 lei. Abonații primesc grătit în cursul anului suplimente ilustrate. La cerere să trimitte un număr de probă. Exemplarul 20 bani.

Roadă viilor. Pe baza rapoartelor făcute de inspectorii viilor, ministerul de agricultură face cunoscută starea viilor și roada, ce se așteaptă în țara întreagă. În ținuturile noastre starea viilor este următoarea: În cercul Murás Oșorheiului și Șimleului din Sălăgiu va fi roada mijlocie. În cercul Miniș (Arad) numai așa se poate aștepta roadă de mijoc, dacă vremea va fi priincioasă viilor. Roadă bună promit viile în cercul Aiudului și Dicio Săn-Mărtinului, adecă în partea cea mai mare a Aradului. Peste tot, ehiar și unde roada va fi mai puțină, va fi calitatea bună, adecă va fi vin bun.

Logodne. *Livia Cămpianu* și *Petru Liuba*, forestier, *Anica Cămpianu* și *George Grecu*, licențiat în drept în București, fidanțați.

Dela »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului« primim știrea, că în ședința ultimă a comitetului s'a luat hotărârea, ca expoziția de copii a doua să se țină Duminecă în 30 Octomvrie n. c. în comuna *Ilimbav*, iar expoziția de vite a 17-a să se țină Duminecă, în 20 Octomvrie n. c. în comuna *Săcădate*. Pentru fitorii conducători de școale de pomi comunale se va ținea în zilele de 12—14 Octomvrie n. c. în comuna *Saliste* și sub conducerea membrului din comitet dl Dr. I. Stroia, protopresbiter, un curs de pomărit subvenționat de comitat și de Reuniunea agricolă. Faptul, că în timpul din urmă, cu concursul secretarului Vic. Tordășianu, s'au înființat câte o Însotire de credit Raiffeisen în Gușterița și Agârbici, s'a luat cu plăcere la cunoștință.

Anarhie în Coreea. În Coreea, afară de capitală, domnește cea mai mare anarhie. Indigenii duc un războiu crâncen în contra japonezilor și pretutindeni strică căile ferate și firele telegrafice. Coreanii sunt provăzuți cu arme moderne. Japonezii își răsbună, aprinzând satele resculaților. În Seul e concentrată o număroasă armată japoneză.

Societatea de lectură „Andrieu Șaguna“ din Sibiu s'a constituit pe anul școlar 1907/8 în ședința ținută la 29 August v. 1907 sub presiul P. C. S. Dlui Dr. E. Roșca director seminarial protosinzel în modul următor: 1. Președinte: Dr. Nicolau Bălan. 2. Vicepreședinte: Petru Debu, cler. III. 3. Archivar: Iosif Tătulea, cler. III. 4. Notar: Aurel Bodea, cler. I. 5. Cassar: Romul Perian, cler. II. 6. Controlor: George Ciupe, cler. I. 7. Bibliotecar: Ascaniu Crișan, cler. II. 8. Vicebibliotecar: Ioan Dragomir, ped. a. I. 9. Redactor: Inoan Modroiu, cler. a. III. 10. Econom: Ioan Hașu, ped. a. III.

Membrii în comisiunea literară: 1. George Navrea, cler. III. 2. Ioan Podea, cler. III. 3. Pantilion Bratu, cler. II. 4. Alex. Moldovan, cler. II. 5. Nicodiniu Cristea, cler. I. 6. Vasiliu Iura, I. 7. Victor Pleșa, ped. III. 8. Ioan Pușcar, ped. III. 9. Ioan Grama, ped. II.

Crucea dublă electro-magnetică R. B. No. 86967 o recomandă dl Müller tuturor acelor care sufer de gicht, reumă, astmă, insomnie, durere de urechi, neuralgie, migrenă, bătaie de inimă, dureri de cap, dureri de dinți, mâni și picioare reci, epilepsie, ud, oboseală, amețeli, auz rău, tremurici, influență, gălbinare, zgârciuri în stomac, lipsa de apetit, ischias, înmuiare, zgârciuri etc.

Dlul Müller în Budapesta V/24. Strada Vadász 34 i-se scrie: D-le Müller! Soția mea a fost de mai lungă vreme, bolnavă de Reuma, folosind crucea electrică a Dlul Müller s'a însănătoșat în timp de 30 de zile. Mă rog de a-mi mai trimite 2 aparate cu rambursă poștală. Cu stimă Iosif Simony, administrator domenal Komorósty 1906 I/10. — Originalul acestei scrisori se poate vedea la dl Albert Müller, Budapesta V/24. Strada Vadász Nr. 34.

Poșta administrației.

Dlul N. H. în V. În 8 și 22 l. c. n'a apărut revista noastră numai în 1 și 15, din care cauză nu Vă putem trimite nrii ceruți.

B I B L I O G R A F I E.

Ullranda de *Carmen Sylva*, dramă în două acte, în versuri, traducere de A. Stauerman, *Biblioteca pentru toți* No. 272. Prețul 30 de bani.

Frumoasa dramă a M. S. Reginei Elisabeta e una din cele mai puternice creațiuni izvorâte din fantazia nespuse de bogată și fecundă a Austiei scriitoare.

Eroii piesei sunt figuri din timpuri și locuri depărtate; dar pasiunile ce se frământă în sufletele lor, acțiunea pe care o desfășoară sunt atât de omenești și de vii, în cât ne cativează din primele momente și ne mișcă profund.

Atât pe scenele germane cât și pe cele românești — la Iași în prezența M. M. L. L. și apoi la Teatrul Național din București — rolul *Ullrandei*, a fost ceat de marea artistă *Agata Bârsescu* și a obținut un succes strălucit.

Această carte nu va lipsi de sigur din colecția numeroșilor admiratori ai genialei scriitoare și Regine *Carmen Sylva*.

De vânzare la mai toate librăriile din țară.

Literatura noastră e bogată în traduceri; dela »biblioteca« lui Samurcaș până la romanele ce se publică astăzi mereu prin ziarele cotidiene, traducerele au avut un loc însemnat în ochii publicului mare, care s'a mulțumit cu ori-și-ce. Căci toate aceste traduceri, mai cu osebite cele noi, nu prezintă nîci un interes pentru literatură, fiind făcute de oameni neliterați, care au ales numai dintre acele scrieri ce pot face senzație fără a împospăta cugătarea. Astăzi, »*Biblioteca pentru toți*«, s'e silește a aduce o îndreptare; pentru aceasta am dat atâtea traduceri în versuri sau proză, și umărind acest țel dă astăzi și nemuritoare capo-d'operă a lui Al. Dumas-fiul: »*Dama cu camelii*«.

»*Dama cu camelii*« e una dintre acele scrieri care îmbogățesc o literatură prin simțirea adîncă, prin nobleța simțămîntelor, prin împrejurările sociale, ce ea descrie. Acest roman e o povestire adevărată; eroina a trăit, și a fost cunoscută de către mulți din contemporanii ilustrului romancier. Margareta Gautier, a fost o femeie a căreia iubire nenorocită a sgudivit sufletul scriitorului, îmbiindu l să scrie romanul ce îl citiți astăzi. *Verdi*, unul dintre cei mai iluștri compozitori ai lumii, a închinat tot acestei iubiri, opera sa nemuritoare: *Traviata*.

Nu e literatură în care »*Dama cu camelie*« să nu fie tradusă.

Și credem că am îndeplinit o datorie, răspîndind și noi astăzi, prin numerile 280—282, această mișcătoare și vestită scriere. Prețul 90 bani, și s'a găsește de vânzare la mai toate librăriile din țară.

»*Biblioteca pentru toți*«.

*

Avem onoare a vă face cunoscut, că a apărut în »*Biblioteca pentru toți*« întăiul volum din operele complete ale lui *Gr. M. Alexandrescu*. Volumul e intitulat: *Poezii* și cuprinde: *Poeziile, Epistolele, Satirele, Fabulele, Epigramele și Traducerile*, marelui poet. În afară de aceasta volumul mai are o întinsă culegere asupra vieței și operei scriitorului, și ca *adaos*: poeziile nepublicate în nici una dintre Edițiile de până acum, poeziu rămase prin foile periodice, sau prin culegerile streine. În alcătuirea acestei E-

diții s'a luat de bază edițiile anilor 1842 și 1847, singurele care au păstrat adevărata limba și formă a poezilor lui Alexsandrescu. În deosebi, s'a arătat, în *note*, de *fiecare* poezie, deosebirile celor 6 ediții (și acelei din 1893), ziarele sau revistele unde ele au apărut întâi, polemicile la care au dat naștere, precum și împrejurările în care versurile au fost scrise.

Alcătuirea Ediției se datorește d-lui *Em. Gârleanu-Emilgar*; și ediția poate sluji de pildă aceluia care vor să reînvie clasicii noștri

Pentru Dumneavoaștă, care aveți pus și în programul *concursului*, studiul acestui mare poet al nostru, această lucrare vă poate fi de mare folos, întru care scop ne obligăm a v'o trimite prin poștă în schimbul costului de Lei 1.20 îndată ce ne veți trimite cu mandat sau mărci poștale.

București, 28 August 1907.

Primiți, vă rugăm, încredințarea osebitei noastre considerații »*Biblioteca pentru toți*« *Librăria Alcalay* — calea Victoriei 37.

Redactor responsabil: GEORGE SUCIU.

FISCHER & COMP. NAGYENYED.
PEPINERIE DE POMI SI VITE

120 JUB. CAT.

30.000 PRUNI DE BISTRITA.

100.000 CELE MAI BUNE VITE PENTRU SPALIERE.

150.000 POMI RODITORI	1 MILION ALTOAE DE VITE,
1.000.000 SUJETE	VITA DE VIIE EUROPEANASI
1.000.000 PLANTE PENTRU GARD VIU	AMERICANĂ CU SI
ARBORI DE PROMENADA, ARBORI	== FĂRĂ RĂDĂCINĂ. ==
DE ORNAMENT, ROZE, FRUCTE CU	
BOABA, CONIFERI ETC.	